כמאמר רבותינו

אוצר תורני רחב ידיים מזומן בלחיצת כפתור פשוטה. חיפוש ממוחשב, שרטוטים וכלים מקצועיים להכנה לעימוד לצד פיענוח ראשי תיבות, בקרת טקסטים ואיתור מקורות מהיר – מאפשרים לעורך התורני ולתלמידי חכמים לחסוך זמן יקר, לדייק ולהגיש יצירות תורניות ברמה גבוהה » רבותינו – אוצר ספרים טכנולוגי מתקדם

בין אם אתם עורכי ספרות תורנית או עובדים במכוני הוצאה לאור או סתם כך עוסקים מעת לעת בכתיבת חיבורים וחומרים תורניים, כנראה שכבר שמעתם על תוכנת 'רבותינו' - התוכנה החכמה ששינתה מן הקצה אל הקצה את עולם העריכה התורנית. ניסיונות רבים נעשו במהלך השנים האחרונות לרתום את הטכנולוגיה המתקדמת לטובת מיזמים תורניים למיניהם, אך לא כולם צלחו. הפעם זוהי תוכנה עילית עם כושר פנומנלי בעבודות עריכה מתקדמות.

"זהו אוצר ספרים וירטואלי מתקדם", אומרים היזמים שעומדים מאחורי פיתוח התוכנה. "זאת הפעם הראשונה בהיסטוריה שפותחה ספרייה ממוחשבת רחבת היקף, החולשת על כל מקצועות התורה ונותנת מענה מדויק ויעיל שחוסך זמן יקר. הספרייה מלווה את הלומד והערך התורני תוך כדי לימודו ועבודתו, חוסכת לו אלפי שעות עבודה בממוצע ומבטיחה עבודה אמינה ומדויקת באמצעות איתור מקורות מהיר, פיענוח ראשי תיבות, השוואת טקסטים, הפניות, בדיקת מקורות לביקורת וכלים ייחודיים נוספים".

התוכנה היא הדבר הקרוב ביותר ל'בינה מלאכותית' והיא מאפשרת, בין היתר, מגוון רחב של אופציות שימושיות תוך כדי כתיבה ועריכה. "עיקר העיקרים בתוכנה הזאת", מציינים היזמים, "היא העובדה שהשימוש בה מייתר את הצורך בהפסקת העבודה לצורך חיפושים רלוונטיים. עד היום כל עורך תורני שרצה לחפש מראה מקום הכתוב לפניו, נאלץ להפסיק את עבודתו, לפתוח תוכנה המכילה את הספר ולחפש את שמו. לאחר מכן יש צורך לדפדף ולהיעזר בסימניות לניווט עד למיקום הרלוונטי המדויק. לעיתים תכופות עד שמגיע העורך לעיד - הוא כבר מספיק לשכוח מה הוא מחפש ונאלץ לחזור לקובץ שעליו הוא עובד וחוזר חלילה... כיום, באמצעות תוכנת 'רבותינו', ניתן לפתוח מראי-מקומות המופיעים בטקסט על ידי סימון המראי-מקום והקשת 'קיצור-מקש' המוגדר מראש. כך בין-רגע מוצג הספר המבוקש במיקום המדויק אל מול עיניו המשתאות של העורך".

האפשרות לבצע חיפושים תוך כדי עבודת הכתיבה והעריכה מתאפשרת הודות לפיתוח הייחודי, שמושתת על תוכנת הכתיבה הפופולרית 'וורד'. "התוכנה בעצם נפתחת בתוך ה'וורד', כך שגם מנוע החיפוש יושב באופן חסר תקדים על המקום שבו מתבצעת העבודה.

"שכלול נוסף מיוחד מאין כמוהו שרואה אור בתוכנת 'רבותינו', הוא סנכרון עם מאגרי מידע. אם לא ימצא העורך את מבוקשו במסגרת ספרי התוכנה, הוא יכול לפנות מיידית למאגרי מידע כמו, 'היברובוקס' ועוד. כל מראי מקום המופיעים המאגרי מידע ניתן לפתחם ב'רבותינו', וכל טקסט המופיע בהם ניתן לחפשו ב'רבותינו' בהרף עין. כמו כן ניתן לחפש ישירות מטקסט המופיע ב'רבותינו', ולהגיע אל הנדרש.

מיקום הדפדפן של התוכנה בתוך ה'וורד' המסורתי, מיקל על העבודה השוטפת ומאפשר מעבר מהיר יותר לאפשרויות חיפוש מתקדמות בתוך ה'וורד'. הכל קורה מיד ומותיר את הכותב בדיוק במקום שאחז, בלי לבזבז זמן מיותר".

מענה רחב היקף

על פיתוח התוכנה עמלה קבוצת יזמים חרדים, שמגיעים מרקע עתיר ניסיון של עריכה תורנית. "מעבר להיכרות המעמיקה שלנו עם עולם העריכה התורנית", הם אומרים, "השנים הרבות שבהן עסקנו בתחום, גרמו לנו להבין את החסרים שקיימים בענף העריכה.

"אין ספק שהענף התקדם באופן מואץ בשנים האחרונות ועבר הרבה שינויים לטובה, אך עדיין קיימים מגרעות וחסמים שניצבים בפני העורכים והלומדים. בעבודה יסודית של שנים, מיפינו את הצרכים שחסרים לעורכים, וגיבשנו את מכלול הכלים שעשויים לתת מענה לתחום. לאחר שערכנו את המבדקים המקדימים והבנו אלו נתונים ויתרונות חסרים לעוסקים בתחומים הללו, יצאנו לדרך והשקענו בפיתוח התוכנה החכמה 'רבותינו'. עבודת הפיתוח, שכללו איסוף חומרים מדויקים ופיתוח אלגוריתם חכם על ידי חברת 'יעקובוב פיתוח תוכנה' - הנחשבת מהמובילות בעולם בתחום זה, והיא אשר פיתחה בפועל את התוכנה כולה - נמשכו חמש שנים שבמסגרתן השקענו למעלה משני מיליון שקלים. הטקסטים שגויסו על ידינו נרכשו באופן ישיר ממכוני הוצאה לאור בגרסת טקסט ולא כקבצים סגורים, ולכן היה אפשר להשתמש בהם כטקסט חכם ומדויק.

"העלות הגבוהה של הפיתוח", מסבירים היזמים של 'רבותינו', נעוצה בין השאר בפיתוח האלגוריתם החכם שהוא מעין 'קורא מחשבות'. "האלגוריתם שפותח במיוחד עבור התוכנה, מספק שירות מתקדם ומעניק כלים מיוחדים שלא היו בנמצא עד היום. זה מתחיל בפיענוח מדויק של ראשי תיבות באופן מהיר, עובר באיתור אוטומטית של מראי מקומות עם הנגשת הטקסט המקורי שלהם, והשוואת טקסטים מתוחכמת ומדהימה".

התוכנה נבנתה כדי לתת מענה לצורכי העורך, ולפיכך הועסק בבנייתה צוות עורכים בכירים, שידם רב להם בתחום עשיית הספר, וממילא מבינים לעומק את צרכיו הרבים של העורך בשעת עבודתו.

החידוש העיקרי שבה, הוא מתן החופשיות בעבודתו של העורך כפי רצונו והרגליו בעבודה, וכפי צורך הספר אותו הוא מעבד, כאשר לרשותו עומדת מערכת שלמה של קיצורי דרך, המסייעת לו לבנות בקלות את הדרך להשיג את מבוקשו במהירות מרבית עם דיוק מושלם.

עם תוכנת 'רבותינו' - ברגעים מועטים נבדק ציטוט מול המקור, ולעורך ניתנת הבחירה להחליט כיצד ייכנסו כל ההבדלים בין הטקסטים במסמך שעליו הוא עובד, למסגר את הטעות בסוגריים עגולים ולהוסיף את החסר בסוגריים מרובעים, או בהערת שוליים, וכן באפשרות לתוספת קודים (שמשמשים בדרך כלל כהכנה לעימוד) או תיבות קישור לפני או אחרי כל שינוי. התוכנה כביכול מדברת בשפת העורך ועושה את רצונו באופן אוטומטי, על פי הגדרות פשוטות שהוא מבצע בה קודם לכן.

יוצרי התוכנה עמלו רבות על כך שלמרות כל התחכום של התוכנה, היא תהיה ידידותית, נוחה וקלה לשימוש. כמו כן לאורך כל התוכנה ישנם 'פיצ'רים' אשר נועדו

> **"האלגוריתם שפותח במיוחד עבור התוכנה, מספק שירות מתקדם ומעניק כלים מיוחדים שלא היו בנמצא עד היום. זה מתחיל בפיענוח מדויק של ראשי תיבות באופן מהיר, עובר באיתור אוטומטית של מראי מקומות עם הנגשת הטקסט המקורי שלהם, והשוואת טקסטים מתוחכמת ומדהימה".**

"לפנק" את המשתמשים. אם ניקח לדוגמה את הספר 'משנה ברורה' שמופיעות בו מילים שונות באידיש, התוכנה מאפשרת להניח על אותה מילה את העכבר ולקבל במקום את התרגום של אותה מילה ללשון הקודש. גם ספר הזוהר, לצורך העניין, מתורגם כולו ללשון הקודש ברגע שלוחצים על הטקסט שלו".

כתוכנה שמתיימרת לחסוך אחוזים ניכרים מזמן העבודה של העריכה והכתיבה, פיענוח ראשי התיבות מופיע על המסך עצמו בשעת כתיבת הטקסט. לחיצה על הפענוח שמתקבל על המסך - תכניס את הטקסט המפוענח באופן אוטומטי במקום ראשי התיבות הבלתי מפוענחים. זה אמנם לא דבר שמצריך פיתוח דרסטי, אבל בהחלט דבר שחוסך הרבה זמן של העתקת ראשי התיבות המפוענחים והכנסתם בגוף הטקסט.

בדומה לשירות פיענוח ראשי התיבות, שמאפשר הכנסת הטקסט המפוענח לגוף קובץ העריכה, גם השירות שנותנת התוכנה במציאת מראי מקומות ואיתור חומרים מסוימים מהמאגר, מאפשר להכניס את מראי-המקום באופן אוטומטי לתוך גוף הטקסט. "עד היום, גם אם היו תוכנות שאצרו בתוכן מלאי ספרים עצום, הן הצריכו את העורך לצאת מהקובץ, לחפש מראה מקום ואז לחזור לקובץ ולהקליד במקום הרצוי. תוכנת 'רבותינו', בניגוד לכל הדברים הקיימים, חוסכת את כל התהליך ומאפשרת את החיפוש המתקדם, כולל העתקת מראי-המקום, בלחיצת כפתור אחת על התוצאה המתקבלת באופן אוטומטי. הדיוק המרבי והשימוש באלגוריתם חכם שנועד בדיוק למטרה הספציפית של העריכה והכתיבה, לא משאירים מקום לטעויות. הכלים מעניקים אופציה להשלמות אוטומטיות עם אפס טעויות.

תוכנת 'רבותינו' מכילה תכונה מדהימה שנקראת 'עזור העתקות'. התכונה מסייעת באופן יוצא דופן בפירוק מסמך למסמכים אחרים המסוגים לנושאים שונים, במינימום זמן: אין צורך בהעתקת הטקסט או בגרירתו, וכן בפתיחת המסמך החדש. כל בזמן קצר ניתן לפצל מסמך לעניינים שונים ולהרכיב ספרים שלמים ערוכים ומפוארים. אחד החידושים ה'קריטיים' בתוכנה, הוא היכולת של העורך לעבוד בבטחה ללא כל חשש של איבוד העבודה בגלל סיבות טכניות. התוכנה יוצרת עותק מדויק של הקובץ כל זמן נתון לפי ההגדרות שהכנסנו. בשעת הכתיבה לא מבחינים בשמירה, אולם עם העבודה נוצר קובץ אוטומטי שמכיל את שם הקובץ, כולל תאריך ושעה של יצירתו. זה מסייע, בין השאר, לא רק במקרה של הפסקת חשמל או קריסת ה'וורד', אלא גם כשהעורך מבקש למצוא משהו שהוא כתב או שינה בקובץ, שבדרך כלל אין לכך פתרון; לגשת לתיקייה ולשלוף את מה שהוא רוצה לפי הזמן שבו נעשה השינוי - באמת פשוט וקל. ישנה גם אפשרות להגדיר שהתוכנה תזכיר לנו לשמור את הקובץ כל זמן נתון. מביני דבר יודעים לומר כמה תועלת יש בתכונה זו וכמה עוגמת נפש היא חוסכת, כאשר לעיתים שוכח העורך לשמור את עבודתו לאחר שעות רבות של מאמץ ויגיעה.

עימוד והמחשה ויזואלית

אבל אם חשבנו שבכך מסתיים התמהיל של התוכנה פורצת הדרך, מסתבר שזו רק ההתחלה. "הדברים שצייניתי נוגעים בעיקר לקיצור הזמן וייתור הצורך בהקלדה של טקסטים. מלבד הכלים והתפרונות שצוינו קודם, התוכנה מסייעת למכוני הוצאה לאור בעבודות ההכנה לעימוד. כל ספר שמכון מסוים עובד על הוצאתו, מצריך עבודה מאוד מדויקת של הכנה לעימוד, הכוללת שתילת קודים וקישורים בין טקסטים. תוכנת 'רבותינו' מצוידת במגוון כלים מתקדמים, שמסייעים לעבודות ההכנה לעימוד וחוסכים עבודה רבה ומייגעת. זהו דבר שיהפוך בלי ספק לכלי מרכזי במכוני הוצאה לאור וארגונים שעוסקים בהוצאת חוברות, כתבי עת, מגזינים וספרים שונים".

דבר נוסף שניתן לקבל בתוכנת 'רבותינו' הוא שרטוטים ואיורים שמסייעים להבנת החומר הלימודי. "הספרות היהודית התורנית מצריכה לעיתים המחשה של החומר הנלמד, באמצעות איורים ושרטוטים שונים. אלה יכולים להיות שרטוטים של הלכות סוכה ועירובין העוסקות בחישובים מדויקים, איורים השייכים לחשבונות בהלכות קידוש החודש ואפילו איורים בספרי קבלה, שממחישים את סדרי הספירות והמונחים הקבליים המורכבים. בתוכנות שונות של מאגרי ספרים האיורים הללו אינם מופיעים, ורק כתוב על החלק הריק 'כאן יש שרטוט' או הערות מסוג זה. בתוכנה שלנו ניתן לצפות בשרטוט באופן מוחשי, אפשר להשתמש בו ולהעתיק ממנו כדי להגיע לעבודה שלמה יותר ומקצועית יותר".

שיפור נוסח ורמת כתיבה

בתוכנת 'רבותינו' ישנה תכונה ייחודית המסייעת בבדיקת טעויות. ברגע אחד יכול העורך התורני להבחין במילים שנכפלו בטקסט, ובכך יוכל לבחון האם המילה הכפולה נעשתה בכוונה או בשוגג. לתוסף זה מעלה ייחודית בעת כתיבת מאמר עת, עריכת חידושים וכיוצא בזה, כאשר הכותב מעוניין לבקר את רמתה האינטלקטואלית של כתיבתו. זאת על ידי בדיקה של מילים החוזרות על עצמן. כידוע, מילים ומשפטים שחוזרים על עצמם פעמים רבות הופכים את הטקסט למשעמם יותר, חדגוני ומעידים על היעדר כישורי ניסוח של הכותב. התוכנה מזהה באופן אוטומטי מילים שנעשה בהן שימוש נרחב. התוסף מציע פתרון מדהים ופשוט, שברגע אחד יכול להפוך כתיבה פשוטה לשפה עשירה ומגוונת.

התוכנה כרגע נמכרת במחירי השקה הן ללומדים והן לעורכים, והיא מתקבלת בשתי גרסאות שונות. "גרסה אחת, פשוטה יותר מבחינת היכולות והאפקטים שלה, מיועדת עבור לומדים שנושים בה שימוש לנוחותם. המחיר שלה כמובן זול יותר מהתוכנה המתקדמת יותר, אולם גם היא עונה על הצרכים הנפוצים של הלומד והכותב הקלאסי. הגרסה המתקדמת יותר, שאוצרת באמתחתה כלים מתקדמים ואפשרויות חסרות תקדים, מיועדת בעיקר לעורכים ולמכוני הוצאה לאור שזקוקים לרמה גבוהה יותר של יכולות. המחירים של שתי הגרסאות נוחים מאוד ביחס לתוכנות אחרות והם כעת בתעריפים מוזלים של מחירי השקה. אני יכול לומר שאנחנו מקבלים פניות מאנשים שרכשו את התוכנה, שמציינים בפנינו את הרווח המיידי שהפיקו ממנה. אחד האנשים, עורך במקצועו, כתב לנו לאחרונה כי כבר במהלך החודש הראשון לאחר שרכש את התוכנה הוא כיסה את ההוצאה עליה. הזמן הרב שהיא חסכה לו בעבודה, הקלות, הנעימות, הממשק הפשוט, המהירות והמיידיות – כל אלה כיסו עבורו את ההוצאות הכרוכות ברכישת התוכנה".

תכונה נוספת שניתן למצוא בתוכנה, שעתידה לכבוש את עולם העריכה והכתיבה התורנית, בנוסף לכל התכונות שפורטו בהרחבה על ידי היזמים, היא האופציה הייחודית של טקסטים מנוקדים. "הרבה מספרי היסוד והספרים הנפוצים בעולם היהודי נמצאים במאגר שלנו במהדורה מנוקדת. תנ"ך, רש"י, שפתי חכמים, משניות, רבנו עובדיה מברטנורא, עיקר תוספות יום טוב, מדרש רבה, מדרש תנחומא, ספר משנה תורה לרמב"ם, שולחן ערוך, משנה ברורה, ביאור הלכה, זוהר, תרגום הזוהר, ועוד ספרים רבים. אין דבר כזה בשום מקום בעולם. רשימה ארוכה של עשרות ספרים מסוגים שונים נמצאים במאגר של אלפי הספרים בגרסה מנוקדת, שמקילה על עורכים ואפילו על לומדים שמעוניינים להוציא חומר ללמוד עם הילד. זה בהחלט חידוש בלעדי שמתיימר להפוך לאחד הכלים המרכזיים והמשמעותיים ביותר בעולם הספר התורני".

עולם הספר הולך ללבוש צורה חדשה, משוכללת ומתוחכמת, מפוארת ומדויקת.

כה לחי!